

Nr 129.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar angående anslag för budgetåret 1948/49 till avlöningar vid universiteten i Uppsala och Lund m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln, punkterna 70, 76 och 84, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition, för budgetåret 1948/49 beräkna

dels till Uppsala universitet: Avlöningar ett förslagsanslag av 5 000 000 kronor;

dels till Lunds universitet: Avlöningar ett förslagsanslag av 4 600 000 kronor;

dels ock till Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Inredning och utrustning av institutets nybyggnader ett reservationsanslag av 450 000 kronor.

Vidare har Kungl. Maj:t i samma proposition under kapitalbudgeten, bilagan 29, punkten 3, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Vissa ombyggnadsarbeten i universitetshuset i Lund m. m. för budgetåret 1948/49 beräkna ett investeringsanslag av 400 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 152, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 5 mars 1948, framlagt de förslag i ämnet, vilka framgå av den följande redogörelsen, varjämte Kungl. Maj:t i samma proposition föreslagit anvisande av anslag dels till inköp av en bokföringsmaskin m. m. vid Uppsala universitet, dels ock till utrustning för medicinskt-klinisk undervisning vid allmänna sjukhuset i Malmö.

Vidare har Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under åttonde huvudtiteln, punkterna 73 och 79, föreslagit anvisande av anslag till bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteken i Uppsala och Lund med 200 000 kronor, respektive 180 000 kronor.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Holmbäck* och *Wahlund* (I: 159) och den andra inom andra kamma-

ren av herr *Hoppe m. fl.* (II: 283), i vilka hemställts, att riksdagen ville för budgetåret 1948/49 till bokinköp och bokinbinding anvisa för universitetsbiblioteket i Uppsala ett anslag av 275 000 kronor och för universitetsbiblioteket i Lund likaledes ett anslag av 275 000 kronor;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Wehtje m. fl.* (I: 286) och den andra inom andra kammaren av herr *Wiberg m. fl.* (II: 450), i vilka hemställts, att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 152 måtte anvisa anslag för tre kanslibiträdestjänster för undervisningsklinikerna i Malmö i samma löneklass som motsvarande tjänster vid klinikerna i Lund;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Anderberg* (I: 287) och den andra inom andra kammaren av herr *Wiberg* (II: 451), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta, att nuvarande e. o. laboraturen i röntgendiagnostik vid Lunds universitet omändras till en ordinarie laboratur i röntgendiagnostik, särskilt neuroröntgendiagnostik och thoraxröntgendiagnostik;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Linderot* (I: 160) och den andra inom andra kammaren av herr *Hagberg* i Luleå *m. fl.* (II: 288), i vilka hemställts, att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte hemställa om utredning om inrättandet av ett universitet i Norrland;

dels en inom andra kammaren av herrar *Skoglund* i Umeå och *Jansson* i Kalix väckt motion (II: 188), i vilken hemställts, att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning av frågan att till lämplig plats i Norrland förlägga en högskola;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Elmgren* (I: 162) och den andra inom andra kammaren av herr *von Friesen* (II: 266), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en utredning beträffande psykologiens och pedagogikens behov, forskningsvillkor, utbildningsfrågor och institutionsförhållanden;

dels ock en inom andra kammaren av herr *von Friesen* väckt motion (II: 270), vari hemställts, att riksdagen måtte anvisa medel till anordnande av kortare utbildningskurser för skolpsykologer med början hösten 1948, varvid till grund för beräkning av kostnaderna borde läggas den kostnads-summa, som angivits i en vid motionen fogad bilaga 2.

I den mån redogörelse i det följande icke lämnas för innehållet i ovan nämnda motioner hänvisas till motionerna II: 283, I: 286, I: 287, II: 288, II: 188, I: 162 och II: 270.

I. Inledning.

För 1946 och 1947 års riksdagar framlades i propositionerna 1946: 273 och 1947: 272 förslag till en betydande upprustning av våra universitet. Propositionerna blevo i allt väsentligt godkända av riksdagen. De åtgärder, som därvid beslutades, ingingo som led i den planmässiga utbyggnad och upprustning av vårt lands högskoleorganisation, som statsmakterna eftersträva.

Departementschefen har nu i propositionen 152 i fråga om det fortsatta upprustningsarbetet inledningsvis anfört i huvudsak följande.

Vid anmälan av 1947 års universitetsproposition framhöll jag, att behovet av åtgärder med syfte att få till stånd gynnsammare arbetsförhållanden för våra högskolor och andra vetenskapliga institutioner icke finge anses helt tillgodosett, om i propositionen framlagda förslag bifölles. Åtskilliga frågor av stor betydelse komme alltjämt att kvarstå på dagordningen. Jag erinrade vidare om några av de frågor, som ännu återstodo att utreda och avgöra. En av de viktigaste av dessa frågor har numera utretts av 1945 års universitetsberedning, som i december 1947 framlagt sitt betänkande, del III, angående universitetsbiblioteken, universitetsadministrationen m. m. Vidare har medicinska högskolornas organisationskommitté vid ungefär samma tidpunkt framlagt betänkande, del II, angående organisatoriska åtgärder till främjande av medicinsk forskning. Även andra, icke oväsentliga spörsmål äro aktuella.

Det torde icke från något håll bestridas, att upprustningsprogrammets snara fullföljande är ett synnerligen angeläget önskemål. Emellertid ha nyssnämnda kommittébetänkanden avlämnats för sent för att därpå grundade förslag skulle kunna inom rimlig tid underställas innevarande års riksdag. Därtill kommer, att det samhällsekonomiska läget för närvarande synes nödvändig göra en paus i den påbörjade utvecklingen. Det måste dock givetvis tillses, att olägenheterna av en stagnation icke bli alltför stora. Jag syftar härvid närmast på universitetens administrativa och kamerala organisationer samt universitetsbiblioteken. Dessa institutioner skola betjäna universitetens alla vetenskapliga inrättningar. Den starka expansion, de senare genomgått och genomgå icke minst till följd av den beslutade upprustningen, har fört med sig, att biblioteks-, kansli- och kontorsorganisationerna vid universitetet enligt oemotsägliga vittnesbörd blivit ansträngda till bristningsgränsen. I detta läge har jag funnit mig böra såsom ett provisorium förorda vissa personalförstärkningar, varförutan dessa centrala organisationer enligt mitt bedömande icke kunna nöjaktigt fungera ännu ett år.

II. Förstärkning av bibliotekspersonalen.

Universitetsbiblioteket i Uppsala. *Universitetsberedningen* har föreslagit en personalförstärkning i fråga om den högre bibliotekspersonalen med 7 tjänstemän (därav en förste bibliotekarie och fem bibliotekarier), i fråga om den lägre bibliotekspersonalen med 10 tjänstemän samt i fråga om vaktmästarpersonalen med 4 tjänstemän. Beredningen har

därjämte föreslagit, att bokbinderipersonalen, en förman och två bokbindare, vilka nu äro anställda enligt kollektivavtal samt avlönade med medel från bokinköpsanslaget, skola uppföras å stat, förmannen i lönegraden Ce 13 och de båda bokbindarna i lönegraden Ce 11.

Universitetskanslern har i sina anslagsäskanden förordat en förstärkning av bibliotekspersonalen i Uppsala med

2 bibliotekarier (1 ord. och 1 eo.)	Ce 26, Ca 26
2 biblioteksassistenter	..... Ce 15
2 kanslibiträden	..... Ce 11
1 expeditivsvakt	..... Ce 10

Kanslern har därvid framhållit, att den sedan lång tid tillbaka fortgående ökningen av universitetsbibliotekens uppgifter ävensom den av 1946 och 1947 års riksdagar beslutade upprustningen av universiteten oundgängligen krävde en avsevärd förstärkning av bibliotekens personal, såväl den vetenskapligt utbildade som övrig personal. I annat fall komme bibliotekens funktionsduglighet att allvarligt äventyras. Med hänsyn dels till rådande statsfinansiella förhållanden, dels ock till att universitetsberedningens förslag ännu icke i vedertagen ordning kunnat bli föremål för remissbehandling har kanslern dock endast velat föreslå vissa provisoriska förstärkningar.

Vad angår bokbinderipersonalen har kanslern förordat, att denna — i likhet med vad som ägt rum beträffande motsvarande personal vid riksarkivet och landsarkiven — inplaceras å stat.

Universitetsbiblioteket i Lund. Universitetsberedningen har föreslagit en personalförstärkning med 26 personer, därav 7 med högre vetenskaplig utbildning (två förste bibliotekarier och sex bibliotekarier, varav en i stället för en amanuens), 11 med lägre biblioteksutbildning och 8 i fråga om vaktmästarpersonalen. Beredningen har därjämte föreslagit, att bokbinderipersonalen — för närvarande en bokbindare men enligt beredningens förslag en bokbinderiförman och två bokbindare — inplaceras å stat.

Kanslern har som ett provisorium för nästa budgetår förordat att personalen förstärkes med

2 bibliotekarier, därav 1 i Ca 26 och 1 i Ce 26,
2 biblioteksassistenter i Ce 15,
2 kanslibiträden i Ce 11 samt
1 vaktmästare i Ce 10,

varjämte kanslern tillstyrkt beredningens förslag i fråga om bokbinderipersonalen.

Departementschefen har liksom kanslern sett sig nödsakad att för närvarande inskränka sig till att förorda vissa provisoriska åtgärder för att sätta universitetsbiblioteken i stånd att åtminstone i någon mån följa med utvecklingen. I fråga om personalorganisationen har departementschefen tillstyrkt bifall till de av kanslern förordade förändringarna samt därutöver förordat

inrättandet av ytterligare en befattning som förste bibliotekarie i Lund, tills vidare i extra ordinarie ställning (Ce 29). Vad särskilt angår kanslerns förslag i fråga om bokbinderipersonalen har departementschefen anfört följande.

Jag anser mig i likhet med såväl statskontoret som lönenämnden böra förorda bifall till kanslerns förslag, att bokbinderipersonalen vid universitetsbiblioteket i Uppsala inplaceras på löneplan i de av kanslern angivna lönegraderna, Ce 13 för förmannen och Ce 11 för de två övriga. Jag tillstyrker även att den nuvarande bokbindaren vid Lunda-biblioteket placeras in på löneplan och att i samband därmed medel anvisas för två nya befattningar av ifrågavarande slag. Jag finner det nämligen uppenbart, att samma behov av sådan personal förefinnes vid båda biblioteken. Även i Lund bör en av befattningarna placeras i Ce 13 och två i Ce 11.

Vid bifall till vad jag förordat med avseende på bokbinderipersonal komma bokinköpsanslagen att avlastas från de nuvarande löneutgifterna för dylik personal. Enligt uppgift uppgå dessa till omkring 15 000 kronor i Uppsala och 5 500 kronor i Lund. Det synes icke böra ifrågasättas att fördenskull minska det belopp som i årets statsverksproposition äskats till bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteken. Den förstärkning av dessa medel som härigenom möjliggöres, är nämligen uppenbarligen mycket välbehövlig. Jag vill i detta sammanhang framhålla, att Lundabibliotekets inköpsanslag på detta sätt avlastas icke endast med nyssnämnda belopp å 5 500 kronor utan därjämte med en del utgifter för bokbindning å andra verkstäder. Därigenom torde Lundabiblioteket komma att bli minst lika väl tillgodosett som Uppsalabiblioteket.

Utskottet. Departementschefens förslag med avseende å förstärkning av personalen vid universitetsbiblioteken har utskottet ansett sig böra biträda. Utskottet har icke heller funnit något att erinra mot att bokbinderipersonalen vid nämnda bibliotek — en förman och två bokbindare vid vardera biblioteket — inplaceras på löneplan i de av departementschefen angivna lönegraderna.

III. Universitetens centrala förvaltning:

De akademiska kanslierna.

Departementschefen har i likhet med *universitetsberedningen* och *kanslern* funnit behov föreligga av en förstärkning av personalen vid universitetens centrala förvaltningsorgan, kanslierna och räntekamrarna. Departementschefen har därför ansett sig böra utan att avvakta remissbehandlingen av universitetsberedningens förslag redan för nästa budgetår förorda sådana personalförstärkningar, som befunnits mest angelägna. Sålunda har departementschefen tillstyrkt, att befattningen som akademinotarie och ombudsman i Uppsala överflyttas från kansliet till räntekammaren samt att följande nya befattningar inrättas, nämligen i Uppsala en kansliskrivar- och

två kontorsbiträdestjänster och i Lund en kontorsbiträdestjänst. Vidare har departementschefen förordat en höjning av vederbörande anslagspost i avlöningsstaten för Lunds universitet med 10 000 kronor för att provisoriskt tillgodose behovet av en utökning av den mera kvalificerade personalen vid den centrala kansliorganisationen, däri inberäknat fakultetsexpeditionerna. Beloppet är avsett att utnyttjas för anställande av en extra tjänsteman i Cg 24 eller eventuellt på annat sätt.

Omreglering av räntmästarbefattningen i Uppsala.

Universitetsberedningens förslag beträffande Uppsala universitets ekonomiska förvaltning bygger på ett av *statens organisationsnämnd* avgivet förslag. Organisationsnämnden har inledningsvis lämnat följande redogörelse för universitetets drätselverk och dess organisation.

Den ekonomiska förvaltningen vid Uppsala universitet omhänderhaves av universitetets drätselverk. Den omfattar förvaltningen av *dels* de medel, vilka av statsmakterna årligen i form av anslag för olika ändamål ställas till universitetets förfogande, *dels* det kapital, som representeras av de staten tillhöriga fastigheter, vilka redovisas under universitetets delfond av statens allmänna fastighetsfond, »förvaltningsförmögenheten», *dels* ock det kapital, som i form av tillgångar av olika slag — främst fast egendom, aktier samt fordringar (obligationer, inteckningar, reverser samt banktillgodohavanden) — genom donationer, köp och försäljning eller kapitalförräntning, antingen tillförts universitetet såsom dess egendom eller eljest ställts under dess förvaltning för att av universitetet disponeras för vissa bestämda ändamål, den s. k. »finansförmögenheten».

För att belysa förvaltningens värdemässiga omfattning må några siffror anföras. Under budgetåret 1945/46 utgjorde statsanslagen för universitetets verksamhet inalles cirka 6 miljoner kronor. Förvaltningsförmögenheten vid nämnda budgetårs slut representerade ett bokfört kapitalvärde å cirka 31 miljoner kronor. Vid samma tidpunkt redovisades finansförmögenheten till cirka 45 miljoner kronor, därav cirka 20 miljoner i fast egendom, väsentligast jordbruks- och skogsfastigheter, cirka 8 miljoner i inteckningar och reverser, cirka 10 miljoner i aktier och obligationer samt cirka 4 miljoner i diverse fordringar, därav cirka 1,5 miljoner banktillgodohavanden. Den totala balansomslutningen uppgick sålunda till inemot 76 miljoner kronor. Kassaomslutningen (inkomster och utgifter) under budgetåret uppvisade siffrorna cirka 10 miljoner respektive cirka 15 miljoner kronor.

D r ä t s e l n ä m n d e n, som står under ordförandeskap av universitetets rektor, utgör den högsta verkställande myndigheten inom universitetet, vad gäller skötseln av den ekonomiska förvaltningen, och synes närmast med hänsyn till befogenhet och arbetsuppgifter (se därom i det följande) bära liknas vid direktionen i ett större företag i aktiebolagsform.

R ä n t m ä s t a r e n är närmast under drätselnämnden ansvarig för förvaltningen och utövar chefskapet över de olika förvaltningsgrenarna, av vilka räntekammaren står under hans direkta överinseende.

R ä n t e k a m m a r e n och **k o n t o r e t**, det sistnämnda under ledning av en akademiskamrerare (i fortsättningen benämnd förste akademiskamreraren), kan numera med hänsyn till sin gemensamma personal och lokal

betraktas som en organisk enhet inom drätselverket. Vid räntekammaren och kontoret handläggas ärenden rörande förvaltningsförmögenheten, vissa delar av finansförmögenheten samt de årliga anslagen från statsmakterna, vidare hela kassarörelsen vid drätselverket och kamerala ärenden i allmänhet. Till räntekammaren är vidare koncentrerad den slutliga bokföringen och redovisningen av den ekonomiska verksamheten vid universitetet i dess helhet med undantag för sådana medel, som institutionerna m. fl. erhålla från enskilda eller från vissa särskilda statliga organ.

E g e n d o m s f ö r v a l t n i n g e n under chefskap av en akademifogde handhar förvaltningen av universitetet tillhöriga jordbruksfastigheter, inalles cirka 375, omfattande en areal av bland annat cirka 12 000 har åker, huvudsakligen belägna i Uppsala län och angränsande län, liksom skogsförvaltningens fastigheter. Samtliga gårdar äro utarrenderade. Verksamheten inom detta förvaltningsorgan omfattar arbetsuppgifter av såväl teknisk som ekonomisk natur. Egendomsförvaltningen har eget kontor, dit redovisningen av den rent tekniska delen av verksamheten i sin helhet är förlagd, under det att den ekonomiska redovisningen i detalj sker delvis vid förvaltningens kontor, delvis vid räntekammaren.

S k o g s f ö r v a l t n i n g e n under ledning av en skogsförvaltare svarar för förvaltningen av universitetets skogsfastigheter, upptagande en areal av cirka 40 000 har, varav cirka 30 000 utgöra produktiv skogsmark. Den skogligen verksamheten bedrivs helt i egen regi, under det att under förvaltningen hörande mindre gårdar (torp) äro utarrenderade. Skogsförvaltningen har likaledes eget kontor, som handhar detaljredovisningen av förvaltningens verksamhet, såväl i tekniskt som ekonomiskt avseende. I sistnämnda avseende sker redovisning till räntekammaren.

Räntmästaren har till uppgift, bland annat,

att närmast under drätselnämnden övervaka och ansvara för det löpande arbetets behöriga gång;

att vara personalchef för drätselverkets personal;

att bereda eller låta bereda och föredraga samtliga ärenden, som skola behandlas av drätselnämnden;

att själv handlägga ärenden rörande förvaltningen i dess helhet, i den mån de icke hänskjutas till drätselnämnden;

att själv bereda samtliga ärenden rörande förvaltning av universitetets värdepappersinnehav, såsom behandling av låneansökningar, placering av nytillkommet kapital eller omplacering av kapital etc.;

att själv med biträde av särskilt härför anlitad byggnadstekniker handlägga ärenden rörande skötseln och underhållet av fastighetsfondens fastigheter samt sådana universitetets egna fastigheter, vilka icke stå under egendoms- eller skogsförvaltningens omedelbara uppsikt, innebärande bland annat infordrande av anbud å reparationer etc., verkställande av årliga besiktningar av fastigheterna, upprättande av förslag till generalplan för reparationer, tecknande av hyreskontrakt, träffande av avtal med kommunala myndigheter i olika frågor som beröra fastigheterna etc.;

att handlägga ärenden, vilka efter särskild föredragning eller med yttrande överlämnats av akademikamreraren, akademifogden eller skogsförvaltaren; samt

att sköta vissa expeditionsgöromål såsom daglig genomgång och fördelning av ankommande post, fortlöpande sakgranskning av utgiftsverifikationer.

Organisationsnämnden framhåller att den räntmästaren åvilande arbetsuppgiften att handlägga ärenden rörande förvaltningen av det i värdepapper, fastigheter etc. placerade egna kapitalet och därmed förenade arbeten med omplacering och nyplacering av frigjort eller nytillkommet kapital syntes framstå som en av hans betydelsefullaste uppgifter och borde liksom hittills i allt väsentligt åvila honom. I annat sammanhang hade nämnden föreslagit vissa ökade befogenheter härutinnan för räntmästaren. Å andra sidan syntes önskvärt, att räntmästaren vid detta arbete, vars resultat vore av stor ekonomisk betydelse för verksamheten vid universitetet, ägde tillgång till personal för verkställande av ekonomiska och juridiska utredningar, uppletande och värderingar av eventuella kapitalplaceringsobjekt, skötande av viss korrespondens, granskning av erbjudna säkerheter för lån ur såväl formell som saklig synpunkt, med andra ord för att utföra förarbetet och rutinarbetet ifråga om eventuella kapitalplaceringar.

Nämnden förutsätter, att räntmästaren liksom hittills skall vara föredragande i drätselnämnden samt i vissa personalfrågor inför högre instans inom universitetet. Vidare föreslås, att räntmästaren göres till självskriven ledamot i alla tillfälliga organ inom universitetet (kommittéer, delegationer etc.), som ha att utreda, behandla eller förhandla i frågor, som gälla universitetets ekonomi, dock med möjlighet att i vissa fall själv förordna annan befattningshavare vid drätselverket i sitt ställe.

Slutligen framhåller nämnden, att nu gällande kompetensvillkor för räntmästarbefattningen borde ändras. Sålunda syntes jämte det nuvarande kravet på juridisk kompetens alternativt böra gälla ekonomisk examen från handelshögskola. Vederbörande borde förutom nämnda formella kompetens ha praktisk allmän-ekonomisk erfarenhet. Räntmästarens löneställning borde ävenledes upptagas till omprövning med hänsyn till de ökade befogenheter, som föreslagits.

Beträffande de krav, som böra ställas på innehavaren av räntmästarbefattningen, har *universitetsberedningen* anført, att innehavaren av befattningen såsom räntmästare måste hava i allmän eller enskild tjänst ådagalagt framstående förmåga att förvalta sådant slag av förmögenhet, varom vid Uppsala universitet är fråga. Beredningen anser det därjämte erforderligt att räntmästaren besitter den utbildning, som garanteras av en lämplig examen vid universitet eller handelshögskola.

Beträffande räntmästarens löneställning föreslår universitetsberedningen, att befattningen placeras i lönegraden Ca 37 vartill borde komma en löneförstärkning av 6 000 kronor från avkastningen av jord- och skogs-egendomarna. Nämnda löneförstärkning har motiverats med att räntmästa-

ren har att taga befattning med de betydande jord- och skogsegendomar, som tillhöra Uppsala universitet.

I en vid beredningens betänkande fogad *reservation* har ledamoten, riksdagsmannen *Hjalmar Svensson* i Grönvik förklarar, att han icke ansett sig kunna biträda beredningens förslag angående lönegradsplaceringen för akademiräntmästarna.

Kanslern, som erinrar om att räntmästarbefattningen för närvarande är vakant, har såsom ett provisorium för nästa budgetår föreslagit, att befattningen ledigförklaras med vikariatslön jämte ett tillägg av 7 000 kronor, att utgå av staten för universitetets egendoms- och skogsförvaltning.

Statskontoret avstyrker kanslerns förslag. Ämbetsverket har anfört följande.

Såvitt statskontoret kan bedöma, har räntmästaren icke ålagts några nya mer ansvarskrävande arbetsuppgifter. Med hänsyn härtill och med beaktande av de konsekvenser ett bifall till kanslerns förslag om ett särskilt årligt arvode å 7 000 kronor till räntmästaren utöver den fastställda lönen skulle få för förvaltningen i övrigt, kan statskontoret alldeles icke tillstyrka, att någon ändring av denne befattningshavares löneförmåner nu vidtages.

Statens lönenämnd har icke framställt annan erinran mot kanslerns förslag än att det särskilda arvodet borde fastställas till 6 000 kronor.

Departementschefen har föreslagit, att den vid räntmästarbefattningen utgående lönen skall från och med den 1 juli 1948 förhöjas med avlöningsförstärkning till ett belopp av 6 000 kronor för år att utgå från staten för universitetets egendoms- och skogsförvaltning. Däremot har departementschefen icke nu tagit ställning till frågan om en höjning av själva lönegradsplaceringen. Departementschefen har anfört följande.

Räntmästarbefattningen vid Uppsala universitet torde intaga en egenartad ställning inom den svenska statsförvaltningen. Innehavaren av befattningen förenar med ämbetsmannaställning i vanlig mening ett betungande ansvar för skötseln av ett mycket stort kapital, sammansatt av en mängd olika förmögenhetsobjekt. Det är givet att på innehavaren av en sådan befattning måste ställas särskilt stora fordringar i fråga om skicklighet, erfarenhet och omdöme på både det ekonomiska och det administrativa området. Jag instämmer därför i universitetsberedningens och kanslerns uttalanden rörande kompetenskraven för tjänstinnehavaren.

Räntmästartjänstens dubbla karaktär av såväl administrativ som finansiell chefsbefattning har icke alltid varit lika utpräglad som för närvarande. De senaste årtiondenas utveckling har kommit tyngdpunkten att alltmer förskjutas från det administrativa till det ekonomiska planet. Denna starkt markerade förändring av befattningens art gör det enligt min mening befogat att man nu, då befattningen är vakant, tar löneställningen under omprövning. I lönefrågan hävda universitetsmyndigheterna och universitetsberedningen med styrka, att en blivande innehavare av befattningen med hänsyn till de uppställda kompetenskraven bör kunna påräkna högre löneförmåner än de som åtfölja en placering i 33 lönegraden. Jag ansluter mig i likhet med lönenämnden till denna uppfattning. På sätt lönenämnden

förordat torde löneförhöjningen böra få formen av en avlöningsförstärkning (Saar 32 § 1 mom.), vilken tills vidare i enlighet med lönenämndens förslag torde böra utgå med 6 000 kronor. Till frågan om en höjning av själva lönegradsplaceringen är jag icke beredd att nu taga ställning. Jag vill även framhålla, att avlöningsförstärkningens storlek vid bifall till vad jag här förordat icke får anses definitivt fastslagen utan bör kunna upptagas till omprövning i samband med frågan om en eventuell höjning av lönegradsplaceringen. På sätt föreslagits bör avlöningsförstärkningen bestridas från egendoms- och skogsförvaltningens stat och kommer således icke att belasta universitetets avlöningsanslag.

Kanslern synes ha förutsatt, att räntmästarbefattningen tills vidare i avvaktan på en definitiv omreglering icke skulle kunna redan från och med nästa budgetår återbesättas med ordinarie innehavare utan att man skulle nödgas ledigkunga ett vakansförordnande med vikariatslön. Ett dylikt provisorium synes emellertid kunna leda till betydande svårigheter när det gäller att få tillgång till väl kvalificerade sökande till befattningen. Jag är därför beredd att tillstyrka, att befattningen må ledigförklaras i vanlig ordning.

Personalförstärkning vid räntekamrarna.

Departementschefen har — utöver vad i det föregående nämnts — föreslagit följande förändringar i fråga om personalen vid räntekamrarna nämligen inrättande av två kanslibiträdestjänster (Ce 11) vid räntekammaren i Uppsala samt en befattning som kassör (Ce 15) och en som kanslibiträde (Ce 11) vid räntekammaren i Lund. Därutöver har departementschefen såsom en engångsåtgärd förordat anvisande av 20 000 kronor till en omläggning av bokföringen och till vissa rationaliseringsåtgärder i övrigt vid drätselverket i Uppsala.

Byggnadsingenjör vid Uppsala universitets egendoms- och skogsförvaltning.

I anslutning till ett av universitetsberedningen framlagt förslag, vilket i huvudsak tillstyrkts av kanslern och statskontoret, har departementschefen föreslagit att å personalförteckningen för Uppsala universitets egendoms- och skogsförvaltning från och med den 1 juli 1948 uppföres en befattning som byggnadsingenjör i lönegraden Ce 27.

Utskottet.

Utskottet är ense med departementschefen om att personalen vid de akademiska kanslierna och vid räntekamrarna bör förstärkas redan från och med nästa budgetår och har icke funnit något att erinra mot vad departementschefen i sådant avseende förordat.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår är räntmästarbefattningen i Uppsala, vilken är placerad i 33 lönegraden, för närvarande vakant. Utskottet — som i likhet med departementschefen icke är berett att nu taga ställ-

ning till frågan om höjning av själva lönegradsplaceringen för denna tjänst — har ansett att övertygande skäl blivit anförda för att en blivande innehavare av befattningen bör kunna påräkna högre löneförmåner än de som åtfölja en placering i förenämnda lönegrad. Departementschefens förslag, att löneförhöjningen bör få formen av en avlöningsförstärkning tills vidare från och med budgetåret 1948/49 utgående med 6 000 kronor för år, att bestri- das från staten för universitetets egendoms- och skogsförvaltning, har utskot- tet funnit sig böra biträda. I likhet med departementschefen vill utskottet understryka, att ett biträdande av detta förslag icke innebär, att avlönings- förstärkningen blivit definitivt fastslagen, utan bör kunna upptagas till om- prövning i samband med frågan om en eventuell höjning av lönegradsplace- ringen. Utskottet delar jämväl departementschefens uppfattning om lämp- ligheten av att befattningen må till ansökan ledigförklaras i vanlig ordning, men anser för sin del, att ett dylikt ledigförklarande icke bör äga rum förrän Kungl. Maj:t efter framställning från vederbörande universitetsmyndighe- ter därtill lämnat sitt medgivande. Vidare har utskottet funnit det böra ankomma på Kungl. Maj:t att så länge befattningen icke blivit med ordi- narie innehavare besatt bestämma om och i vilken mån den ovannämnda avlöningsförstärkningen må utgå till den, som förordnas att såsom vikarie uppehålla räntmästartjänsten.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag, att å personalförteckningen för Uppsala universitets egendoms- och skogsförvaltning från och med den 1 juli 1948 uppföres en befattning som byggnadsingenjör i lönegraden Ce 27.

IV. Anslagsberäkningar.

1:o **Provisoriskt lönetillägg.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (pro- positionen nr 152, avdelning I, s. 4) hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att provisoriskt lönetillägg må under budgetåret 1948/49 utgå till professorer, laboratorer och med dem jämställda befattningshavare med oregerad lön enligt samma grunder, som gälla för budgetåret 1947/48.

2:o **Uppsala universitet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (propositio- nen nr 152, avdelning IV, punkt 1, s. 30—58) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för vissa tjänstemän vid Uppsala universitets samlingar och inrättningar m. m., som föranledas av vad departementschefen anført, dels besluta, att avlöningsstaten för Uppsala universitet skall, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1948/49, i angivna delar erhålla av departements- chefen föreslagen lydelse, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i den till avdelning I av nämnda avlöningsstat hörande särskilda

avlöningsstaten för professorer och lärare m. fl., som föranledas av vad departementschefen anfört, dels besluta, att vid Uppsala universitet skall från och med professorn H. F. Laurells avgång från den för honom inrättade personliga professuren i medicinsk radiologi, dock tidigast från och med budgetåret 1949/50, inrättas en professur i röntgendiagnostik, dels ock till Uppsala universitet: Avlöningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 5 013 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag beträffande avlöningsanslaget innebär en anslagshöjning med 419 000 kronor, varav i runt tal hälften är av automatisk natur. Utöver de förslag i fråga om universitetsbiblioteket och den centrala förvaltningen, för vilka i det föregående redogjorts, har departementschefen efter framställning av *större akademiska konsistoriet i Uppsala* och *kanslern* framlagt förslag om vissa ytterligare förändringar i personalorganisationen. Dessa förslag framgå av följande sammanställning.

1. Professur i kyrkohistoria med missionshistoria (beslutad 1947).
2. Professur i nordisk och jämförande folklivsforskning, särskilt folkloristisk (beslutad 1947).
3. Uppdelning av professuren i pedagogik (principbeslut 1947).
4. Uppdelning av professuren i engelska (principbeslut 1947).
5. Professur i röntgendiagnostik.
6. Observator vid astronomiska observatoriet å Kvistaberg.
7. Omreglering av befattningen som preceptor i religionshistoria.
8. Sex nya klinikamanuenser.
9. Biträdande lärare i klassisk fornkunskap och antikens historia samt förste amanuens i stället för kursanslag.
10. Tredje amanuens vid seminariet för musikforskning.
11. Förste assistent, förste amanuens och kanslibitråde vid meteorologiska institutionen.
12. Ytterligare en tredje amanuens inom matematisk-naturvetenskapliga sektionen.
13. Institutionsvaktmästare vid fysikalisk-kemiska institutionen.
14. Ytterligare ett laboratoriebiträde vid zoologiska institutionen.
15. Ytterligare ett laboratoriebiträde vid fysiska institutionen.
16. Höjt arvode för tillsyningsmannen för Linnéanska stiftelsen å Hammarby.
17. Vaktmästare vid Dekanhuset.
18. Ökning av biträdande gymnastiklärarens tjänstgöring.
19. Höjning av anslagsposten till avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården.
20. Ordinarie intendentsbefattning vid gymnastik- och idrottsinstitutionen.

I fråga om den föreslagna uppdelningen av professuren i engelska har departementschefen anfört följande.

I 1947 års proposition angående universiteten m. m. föreslog Kungl. Maj:tt, att professuren i engelska språket vid Uppsala universitet skulle uppdelas

i två från och med innevarande budgetår. Riksdagen biträdde detta förslag endast såtillvida, att riksdagen fattade principbeslut därom att träda i kraft vid tidpunkt, som framdeles bestämdes. I stället anvisade riksdagen medel till en biträdande lärare i ämnet. Universitetet och kanslern ha nu hemställt, att uppdelningen måtte komma till stånd från och med nästa budgetår. I enlighet med den ståndpunkt jag i fjol intog till detta spörsmål tillstyrker jag bifall till kanslerns förslag på så sätt, att jag förordar, att den förra året inrättade befattningen som biträdande lärare förändras till en ny professur. Den nuvarande professuren bör därvid erhålla sin benämning ändrad till att avse »engelska språket och engelskspråkig litteratur». Jag vill i detta sammanhang erinra om att ämnesrådets bestämning till att avse »engelska språket och engelskspråkig litteratur» innebär, att full professorskompetens fordras även i den senare delen av ämnesområdet. Till innehavare av denna professur bör utses professorn S. B. Liljegren, vilken samtyckt till den föreslagna förändringen av ämnesområdet. Den nya professuren bör i stället avse enbart »engelska språket» och ledigförklaras i vanlig ordning.

Utöver de i ovanstående sammanställning upptagna förslagen har kanslern även framlagt vissa andra förslag, som departementschefen icke ansett sig böra biträda. Kanslern har i år liksom förra året föreslagit inrättandet av en personlig professur i egyptologi för docenten T. Säve-Söderbergh och till stöd härför anfört följande.

Professorn Axel Persson har i ärendet framhållit, att ett med samlingarna i Stockholm nära nog likvärdigt museum finnes i Uppsala, nämligen Victoriamuseet för egyptiska fornsaker, vilket på grund av dess karaktär av donation och universitetets egendom icke kunde överflyttas till Stockholm. Då det uppenbarligen icke heller vore möjligt eller lämpligt att flytta Stockholms-samlingarna till Uppsala, bleve det enligt Perssons mening oundgängligt, att för vården av landets synnerligen dyrbara egyptologiska samlingar erfordrades två välkvalificerade befattningar, en i Stockholm och en i Uppsala. Vidare vore att märka, att egyptologien vore av stor betydelse för forskningen och undervisningen i en rad angränsande, i Uppsala representerade ämnen både inom filosofiska och teologiska fakulteterna.

Under hänvisning till vad sålunda anförts och under återopande i övrigt av föreliggande handlingar i ärendet anser jag mig böra ånyo upprepa mitt tidigare framställda förslag om inrättande av en personlig professur i egyptologi för docenten Säve-Söderbergh, vilken såsom av ingivna sakkunnigutlåtanden framgår är en internationellt välkänd, högt kvalificerad och allsidig egyptolog.

Departementschefen, som förra året i motsvarande läge uttalade, bland annat, att det torde kunna ifrågasättas, huruvida icke egyptologien med sin starkt museala inriktning skulle kunna erhålla en fullgod representation inom svensk humanistisk forskning och svenskt kulturliv även genom en mera direkt anknytning till ett centralt arkeologiskt museum, har under erinran härom förklarar sig icke kunna för närvarande förorda inrättandet av en personlig professur i egyptologi.

Utskottet. Vid 1947 års riksdag fattades principbeslut om att professuren i engelska språket vid Uppsala universitet skulle uppdelas i två professurer, varav den ena skulle avse »engelska språket och engelskspråkig litteratur». Utskottet tillstyrker bifall till departementschefens förslag att denna uppdelning kommer till stånd från och med nästa budgetår på så sätt, att den förra året inrättade befattningen som biträdande lärare förändras till en ny professur. Departementschefen har vidare förordat, att den nuvarande professuren i engelska språket erhåller sin benämning ändrad till att avse »engelska språket och engelskspråkig litteratur», samt erinrat att denna bestämning av ämnesområdet innebär, att full professorskompetens fordrades även i den senare delen av ämnet. I anslutning till detta departementschefens uttalande vill utskottet framhålla vikten av att sålunda garantier skapas för att professurens karaktär av professur i engelskspråkig litteratur blir på fullt tillfredsställande sätt tillgodosett. I enlighet med vad departementschefen förordat bör till innehavare av ifrågavarande professur utses professor S. B. Liljegren, vilken samtyckt till den föreslagna ändringen av ämnesområdet, samt den nya professuren avse enbart »engelska språket» och ledigförklaras i vanlig ordning.

Utskottet anser sig liksom departementschefen för närvarande icke kunna tillstyrka inrättandet av en personlig professur i egyptologi.

Departementschefens i övrigt under detta avsnitt framställda förslag hava icke givit utskottet anledning till erinran eller uttalande.

Under åberopande av vad utskottet dels i det föregående under avdelningarna II och III, dels ock under förevarande punkt anfört, hemställer utskottet,

att riksdagen må

1. medgiva, att vid Uppsala universitets räntmästarbefattning utgående lönen må från och med den 1 juli 1948 förhöjas med avlöningsförstärkning till ett belopp av 6 000 kronor för år att utgå från staten för universitetets egendoms- och skogsförvaltning;

2. besluta, att å personalförteckningen för Uppsala universitets egendoms- och skogsförvaltning skall från och med den 1 juli 1948 uppföras en extra ordinarie befattning som byggnadsingenjör i lönegraden Ce 27;

3. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för vissa tjänstemän vid Uppsala universitets samlingar och inrättningar m. m., som föranledas av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 5 mars 1948 anfört;

4. besluta, att avlöningsstaten för Uppsala universitet skall med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1948/49, i nedan angivna delar erhålla följande lydelse:

Avlöningsstat.

Utgifter:

I. Professorer och lärare m. fl.

1. Avlöningar till ordinare tjänstemän:
  - a. Lön- och tjänstgöringspenningar kronor 1 146 400
  - Avgå pensionsavdrag . kronor 83 100 kronor 1 063 300

Avlöningsstater.

-
- b. Ålderstillägg, förslagsvis . . . . . kronor 45 400
  - c. Ersättningar till vikarierande akademiska lärare, förslagsvis . . . . . » 30 000 kronor 1 138 700
2. Avlöningar till tjänstemän å indragningsstat:

Sahlgren, G. F. J., professor i nordisk ortnamnsforskning, personligen:

Lön . . . . . kr. 8 000

Ålderstillägg . . . . . » 1 000

Tjänstgöringspenningar » 4 000 kr. 13 000

Laurell, H. F., professor i medicinsk radiologi personligen:

---

kronor 61 000

Avgå pensionsavdrag . . . . . » 6 000 kronor 55 000
  3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis . . . . . » 1 809 000
  4. Särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän, förslagsvis . . . . . » 200 000
- Summa kronor 3 202 700

Anmärkningar till avdelning I. av avlöningsstaten.

---

*Statsutskottets utlåtande nr 129.*II. Vissa tjänstemän vid universitetets
samlings och inrättningar m. m.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor	782 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	»	20 030
3. Avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården, förslagsvis	»	61 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	»	800 000
5. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	186 636
Summa kronor		1 849 666

Sammandrag.

I. Professorer och lärare m. fl.	kronor	3 202 700
II. Vissa tjänstemän vid universitetets samlings och inrättningar m. m.	»	1 849 666
Summa kronor		5 052 366

Särskilda uppbördsmedel:

1. — — — — — — — —	kronor	1 929
2. — — — — — — — —	»	10 152
3. — — — — — — — —	»	14 785
4. Ersättning från gym- nastik- och idrottsin- stitutionen	»	12 500 kronor
Summa		39 366
Nettoutgift kronor		5 013 000;

5. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i den till avdelning I. av nämnda avlöningsstat hörande särskilda avlöningsstaten för professorer och lärare m. fl., som föranledas av vad departementschefen anför;

6. besluta, att vid Uppsala universitet skall från och med professorn H. F. Laurells avgång från den för honom inrättade personliga professuren i medicinsk radiologi, dock tidigast från och med budgetåret 1949/50, inrättas en professur i röntgendiagnostik;

7. till *Uppsala universitet: Avlöningar* för budgetåret 1948/49 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 5 013 000 kronor.

3:o) **Uppsala universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket.** Kungl. Maj:t har, såsom inledningsvis nämnts, föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär anvisande av samma belopp som för innevarande budgetår, ehuru medelsanvisningen nu är fördelad på två anslag. Med hänsyn till det förslag i fråga om bokbinderipersonalen vid universitetsbiblioteket, för vilket i det föregående redogjorts, innebär emellertid förslaget i realiteten, att en viss anslagsförstärkning förordas. Som förut nämnts kan denna beräknas uppgå till omkring 15 000 kronor. Vad beträffar universitetsbiblioteket i Lund, för vilket Kungl. Maj:t likaledes föreslagit oförändrad medelsanvisning till bokinköp och bokbindning — 180 000 kronor — har på motsvarande sätt i realiteten förordats en anslagsförstärkning med omkring 5 500 kronor jämte visst belopp motsvarande utgifterna för bokbindning å verkstäder utanför biblioteket.

De större akademiska konsistorierna i Uppsala och Lund ha, i överensstämmelse med av universitetsberedningen framlagt förslag, hos universitetskanslern hemställt om utverkande av anslag till bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket å tillhopa 325 000 kronor vid vardera universitetet.

Kanslern har förordat anvisande för ändamålet av 275 000 kronor vid vardera universitetet.

Till stöd för det i *motionerna I: 159* och *II: 283* framförda yrkandet om anvisande av 275 000 kronor till bokinköp och bokbindning för vardera universitetsbiblioteket har anförts bland annat följande.

De ekonomiska resurser, som stått universitetsbiblioteken till buds, ha av universitetsmyndigheterna vid många tillfällen med rätta betecknats som otillräckliga. I själva verket ha de svenska universitetsbiblioteken alltid varit ekonomiskt undernärda, en omständighet, som satt beklagliga spår i deras bokbestånd och deras möjlighet att fylla forskningens krav. De nu utgående anslagen äro i realiteten mindre än de anslag, som utgingo före kriget; bok- och inbindningspriserna ha nämligen sedan 1939 undergått en stegring, som i varje fall icke är lägre än 40 procent. Härtill kommer att numera större krav ställas på biblioteken än för några år sedan. Universitetet ha upprustats. Forskningsarbetet inom alla ämnesområden har uppmuntrats genom höjda anslag. Nya lärostolar ha upprättats. Nya typer av lärartjänster ha tillkommit. Antalet docentstipendier har höjts och genom frikostiga doktorand- och licentandstipendier ha de högre studierna stimulerats. Den livliga utveckling, som dessa åtgärder möjliggjort, har tagit sitt kanske starkaste uttryck i en ökad efterfrågan på vetenskaplig litteratur. Väsentligt ökade krav ställas nu på biblioteken.

En riklig och obehindrad litteraturtillförsel är den viktigaste förutsättningen för det vetenskapliga arbetets framgångsrika bedrivande. Det är där-

för en logisk konsekvens av universitetens upprustning, att en motsvarande ökning äger rum av universitetsbibliotekens resurser.

Utskottet. Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag, att till universitetsbiblioteken anvisas för vardera biblioteket ett anslag till bokinköp och bokbindning i stället för den nu på två särskilda anslag fördelade medelsanvisningen. Enligt vad utskottet under hand inhämtat erfordras för ett återställande av bokinköps- och bokbindningsanslaget vid universitetet i Uppsala till det realvärde detta anslag hade budgetåret 1937/38 en anslagshöjning av omkring 27 000 kronor. För Lundabibliotekets vidkommande torde i stort sett samma situation föreligga. Härtill kommer det behov av ökade anslagsmedel för biblioteken, som står i samband med den under de två senaste budgetåren beslutade upprustningen av universiteten. Med hänsyn till anförda omständigheter och till vad i motionerna I: 159 och II: 283 framhållits har utskottet funnit sig böra på så sätt tillmötesgå motionärernas yrkanden, att utskottet tillstyrker, att universitetsbibliotekens ifrågavarande anslag för nästa budgetår ökas vardera med 30 000 kronor eller alltså till respektive 230 000 kronor och 210 000 kronor. Beträffande universitetsbiblioteket i Uppsala får utskottet här hemställa,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 159 och II: 283 till *Uppsala universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket* för budgetåret 1948/49 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 230 000 kronor.

4:o) **Uppsala universitet: Inköp av en bokföringsmaskin m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (propositionen nr 152, avdelning IV, punkt 2, s. 58 och 59) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Uppsala universitet: Inköp av en bokföringsmaskin m. m.* för budgetåret 1948/49 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 17 000 kronor.

5:o) **Lunds universitet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (propositionen nr 152, avdelning IV, punkt 3, s. 59—75) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för vissa tjänstemän vid Lunds universitets samlingar och inrättningar m. m., som föranledas av vad departementschefen anför, dels besluta att avlöningsstaten för Lunds universitet skall, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1948/49, i angivna delar erhålla av departementschefen föreslagen lydelse, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i den till avdelning I. av nämnda avlöningsstat hörande särskilda avlöningsstaten för professorer och lärare m. fl., som föranledas av vad departementschefen

anfört, dels ock till Lunds universitet: Avlöningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 4 461 600 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 318 600 kronor. Utöver de förslag i fråga om universitetsbiblioteket och den centrala förvaltningen, för vilka redogjorts i det föregående, har departementschefen i anledning av framställningar av *det större akademiska konsistoriet i Lund* och *kanslern* föreslagit vissa ytterligare förändringar i fråga om personalorganisationen. Dessa förslag framgå i huvudsak av följande sammanställningar.

A.

1. Återbesättande av den vakanta professuren i jämförande språkforskning, särskilt indoeuropeisk.

2. Klinikamanuens vid dermatologiska kliniken.

3. Biträdande lärare i klassisk fornkunskap samt förste amanuens i stället för kursanslag.

4. Tredje amanuens vid institutionen för folklivsforskning.

5. Andre amanuens vid seminarierna för slaviska och semitiska språk.

6. Förste amanuens vid seminariet för romanska språk.

7. Laboratoriebiträde vid genetiska institutionen.

8. Vaktmästare vid zoologiska institutionen.

9. Gemensam vaktmästare vid geologisk-mineralogiska och geografiska institutionerna.

10. Personlig befattning åt ett laboratoriebiträde.

11. Höjning av anslagsposten till avlöningar åt arbetare vid botaniska trädgården.

B.

(avseende klinisk undervisning vid Malmö allmänna sjukhus)

12. Tre professorer.

13. Biträdande lärare, arvoden å tillhopa 30 000 kronor.

14. En förste assistent, sju klinikamanuenser.

15. En befattning som preparator.

Till stöd för det i *motionerna I: 287* och *II: 451* framförda yrkandet om inrättande vid Lunds universitet av en ordinarie laboratur i röntgendiagnostik, särskilt neuroröntgendiagnostik och thoraxröntgendiagnostik har framhållits, bland annat, att betydelsen av de röntgendiagnostiska metoderna ökat synnerligen snabbt. Utvecklingen kunde endast fortgå om en viss specialisering ägde rum. Vid Lunds universitet och dess till Lunds lasarett förlagda kliniska institutioner vore en dylik differentiering inom röntgendiagnostiken i hög grad påkallad. Att neuroröntgendiagnostiken borde erhålla en kvalificerad företrädare motiverades genom befintligheten av en neurokirurgisk klinik och inrättandet av en professur i neuromedicin. Vad beträffade thoraxröntgendiagnostiken vore denna motiverad genom förefintligheten av en stor lungklinik samt de alltmer ökade anspråken från framför allt invärtesmedicinarnas sida på ett noggrant klarläggande av sjukdomar i hjärtat och de stora kärlen.

I motionerna I: 286 och II: 450 har till stöd för yrkandet om medelsanvisning till tre kanslibiträdestjänster vid undervisningsklinikerna i Malmö framhållits, att dessa tjänster vore nödvändiga för att innehavare av, respektive vakansvikarier å de tre nya kliniska professurerna i Malmö skulle erhålla erforderlig hjälp såväl i forskningsarbetet som, icke minst, i det administrativa arbetet.

Utskottet tillstyrker bifall till vad departementschefen under förevarande avsnitt förordat.

Det i motionerna I: 287 och II: 451 gjorda yrkandet överensstämmer med ett av de medicinska högskolornas organisationskommitté framlagt förslag i dess den 28 november 1947 avgivna betänkande del II angående organisatoriska åtgärder till främjande av medicinsk forskning (SOU 1947: 66). Till detta förslag liksom till kommitténs olika förslag i övrigt, vilka nyligen varit föremål för remissbehandling, har Kungl. Maj:t ännu icke tagit ställning. Utskottet kan för sin del i frågans nuvarande läge icke finna lämpligt att i enlighet med motionärernas förslag utbryta frågan om inrättandet av en ordinarie laboratorbefattning i röntgendiagnostik, särskilt thoraxröntgen- och neuroröntgendiagnostik, ur det sammanhang, vari kommittén framfört detsamma. Utskottet anser sig därför icke böra biträda det i motionerna I: 287 och II: 451 framställda yrkandet.

Utskottet har i likhet med departementschefen ansett sig böra ansluta sig till universitetskanslerns förslag att med inrättande av en kanslibiträdesbefattning vid var och en av de medicinska, kirurgiska samt obstetrisk-gynekologiska klinikerna i Malmö kan anstå till dess samtliga professorsbefattningar i nämnda tre ämnen vid Lunds universitet, förenade med överläkars-tjänster vid allmänna sjukhuset i Malmö, blivit försedda med ordinarie innehavare. Utskottet avstyrker därför bifall till motionerna I: 286 och II: 450.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 287 och II: 451 samt I: 286 och II: 450

1. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för vissa tjänstemän vid Lunds universitets samlingar och inrättningar m. m., som föranledas av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 5 mars 1948 anförte;

2. besluta, att avlöningsstaten för Lunds universitet skall, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1948/49, i nedan angivna delar erhålla följande lydelse:

Avlöningsstat.

Utgifter:

I. Professorer och lärare m. fl.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän:

a. Lön och tjänstgöringspenningar

kronor 1 169 000

Avgå pensionsavdrag m. m.

kronor 90 700 kronor 1 078 300

Avlöningsstater.

---

b. Ålderstillägg, förslagsvis	kronor	43 800	
c. Ersättningar till vikarierande akademiska lärare, förslagsvis	»	30 000	kronor 1 152 100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	»	1 840 700	
3. Särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän, förslagsvis	»	175 000	
			<u>Summa kronor 3 167 800.</u>

Anmärkning till avdelning I. av avlöningsstaten.

II. Vissa tjänstemän vid universitetets samlingar och inrättningar m. m.

---

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor	527 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	12 540
3. Avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården, förslagsvis	»	36 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	»	604 000
5. Rörligt tillägg, förslagvis	»	120 021
		<u>Summa kronor 1 299 561</u>

Sammandrag.

I. Professorer och lärare m. fl.	kronor 3 167 800
II. Vissa tjänstemän vid universitetets samlingar och inrättningar m. m.	» 1 299 561
	<hr/> Summa kronor 4 467 361

Särskilda uppbördsmedel:

-----	kronor 5 761
	<hr/> Nettoutgift kronor 4 461 600;

3. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i den till avdelning I. av nämnda avlöningsstat hörande särskilda avlöningsstaten för professorer och lärare m. fl., som föranledas av vad departementschefen anført;

4. till *Lunds universitet: Avlöningar* för budgetåret 1948/49 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 4 461 600 kronor.

6:o) **Lunds universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket.** Kungl. Maj:t har, såsom tidigare nämnts, föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 180 000 kronor.

Utskottet. Under hänvisning till vad utskottet beträffande detta anslag anført under motsvarande för universitetsbiblioteket i Uppsala äskade anslag hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 159 och II: 283 till *Lunds universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket* för budgetåret 1948/49 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 210 000 kronor.

7:o) **Lunds universitet: Utrustning för medicinskt-klinisk undervisning vid allmänna sjukhuset i Malmö.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (propositionen nr 152, avdelning IV, punkt 4, s. 76) hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att meddela föreskrift beträffande av departementschefen omnämnd anslagsbehållning i enlighet med vad departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 5 mars 1948 angivit;

b) till *Lunds universitet: Utrustning för medicinskt-klinisk undervisning vid allmänna sjukhuset i Malmö* för budgetåret 1948/49 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 80 000 kronor.

8:o) **Vissa ombyggnadsarbeten i universitetshuset i Lund m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (propositionen nr 152, avdelning IV, punkt 5, s. 77—80) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa ombyggnadsarbeten i universitetshuset i Lund m. m.* för budgetåret 1948/49 under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 460 000 kronor.

9:o) **Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Inredning och utrustning av institutets nybyggnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (propositionen nr 152, avdelning IV, punkt 6, s. 80—81) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Inredning och utrustning av institutets nybyggnader* för budgetåret 1948/49 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 364 000 kronor.

V. Vissa motioner.

Motionerna I:160 och II:288 samt II:188.

Till stöd för det i *motionerna I:160* och *II:288* framförda yrkandet om utredning angående inrättandet av ett universitet i Norrland har till en början framhållits, att en rad forsknings- och utbildningsproblem äro speciella för Norrland och inte kunna nöjaktigt lösas genom de universitet och andra högsolor, som nu finnas i vårt land. Därtill komma de problem, som, trots att de äro gemensamma med det övriga landets, aldrig kunna tillgodoses för Norrlands vidkommande på grund av denna landsdels perifera läge. Norrlands stora naturrikedomar äro inte på långt när utnyttjade. Den norrländska befolkningens behov av kulturella resurser, hälso- och sjukvård, tandvård, ändamålsenlig bostadsförsörjning m. m. är inte tillgodosett.

I motionerna har därnäst närmare utvecklats Norrlands behov av utökade kulturella resurser på olika områden samt skisserats ett framtida norrländskt universitet av ny typ med fakulteter för naturvetenskap, humaniora, odontologi, medicin, teknologi, agrarpolitik och vetenskap, socialpolitik och eventuellt ytterligare ämnen inom en organisatorisk ram. Därjämte har framhållits, att de studentsociala synpunkterna icke finge lämnas obeaktade vid planläggningen av ett nytt universitet. Det vore vidare nödvändigt att före planläggningen göra en noggrann analys av bristerna i vår nuvarande forskning och högskoleutbildning.

I *motionen II:188* har i fråga om behovet av en utredning av frågan om inrättande av en högskola i Norrland anförts bland annat följande.

Önskvärt är att utbildningsanstalter fördelas över olika delar av landet. Ett sådant förhållande inverkar nämligen alltid fördelaktigt på elevrekryteringen, enär detsamma i ökad grad möjliggör för bygdens och provinsens ungdom att få ägna sig åt sådana teoretiska och praktiska studier, som de kanske inte annars hade fått tillfälle att bedriva. Betydelsen av en fördelning över landet kan inte överskattas, i varje fall inte i Norrland, där efterfrågan på utbildat folk är större än inom andra delar av landet. Beträffande Norrland pågår nämligen sedan några år tillbaka en kraftig expansion på de ekonomiska, kulturella och administrativa områdena, som gjort rekryteringsfrågan till ett verkligt allvarligt problem. Särskilt gäller detta de mera betydande befattningarna inom industrien, de kulturella institutionerna och administrationen.

Ett förmerande och ett förbilligande av möjligheterna till högskoleutbildning har därför kommit att anses påkallat. Utifrån dessa utgångspunkter har då den tanken framförts att till lämplig plats i Norrland förlägga en högskola. Frågan härom är emellertid också en statsfinansiell fråga. Med hänsyn härtill anse sig motionärerna för dagen böra stanna vid yrkandet om utredning. Tillkomsten av en högskola för Norrland är emellertid så ytterst betydelsefull för landsdelens materiella och kulturella utveckling att en utredning av frågan redan nu måste anses fullt motiverad. För en dylik talar också förhållandet, att frågan om ökade möjligheter till högskoleutbildning bör prövas i nära anslutning till den omprövning av frågan om folkskolan och dess påbyggnader, som nu pågår inom 1946 års skolkommission.

Motionerna I:162 och II:266 samt II:270.

Till stöd för det i *motionerna I:162* och *II:266* framförda yrkandet om utredning beträffande psykologiens och pedagogikens behov m. m. har anförts bland annat följande.

Det framstår alltmera klart att en specialutredning av de psykologiska och pedagogiska vetenskapernas behov, forskningsvillkor, utbildningsfrågor och institutionsförhållanden behöver företagas, icke minst med tanke på dessa vetenskapers vidsträckta och alltmer ökande praktiska betydelse i samhällslivet t. ex. när det gäller yrkesrådgivning, industriens personalfrågor, skolväsendets behov av särskild psykologisk-pedagogisk rådgivning och socialvårdens motsvarande behov.

Vid ett flertal tillfällen ha önskemål angående en förbättrad ställning av de psykologiska och pedagogiska vetenskaperna i fråga om deras tillämpning i samhällslivet uttryckts. Sålunda må här erinras om skrivelser angående dylik utredning från bland annat Sveriges allmänna folkskollärareförening och ingenjörsvetenskapsakademien samt framställningar av föreningen Sveriges fackpsykologer direkt till Kungl. Maj:t. Universitetsberedningen har senast i sitt betänkande om akademiska lärarbefattningar m. m. (SOU 1946: 81) bland annat uttalat, att det vore uppenbart, att den psykologiska och pedagogiska forskningen befunde sig i snabb utveckling och att behovet av vetenskapligt utbildade psykologer och pedagoger inom olika yrkesområden ökats. Detta gjorde i sin tur en utbyggnad av forsknings- och undervisningsorganisationen beträffande detta ämne behövlig.

Tiden synes nu vara mogen för en snabb och effektiv utredning av de

psykologiska och pedagogiska vetenskapernas forskningsvillkor i anslutning till universitetsberedningens redan framlagda förslag bland annat avseende delning av de nuvarande professurerna i psykologi och pedagogik i en professur närmast avseende pedagogik och pedagogisk psykologi samt en avseende psykologi. Universitetsberedningens förslag till dylik delning innebär närmast ett principyrkande för statsuniversitetens vidkommande.

Med tanke på de psykologiska och pedagogiska institutionernas särskilt angelägna behov vid Stockholms och Göteborgs högskolor borde i samband med en liknande uppdelning även vid dessa läroanstalter en utredning verkställas av de institutionella behoven liksom det borde föranstaltas om granskning av institutionsförhållandena vid statsuniversiteten.

Vid en utredning i anslutning till här ovan framförda synpunkter synes det särskilt angeläget att frågan om en särskild psykologisk-pedagogisk examen för det praktiska livets behov (skolorna, socialvården, industrien och yrkesvägledningen) utredes i samråd med universitetsberedningen. Vidare böra förslag utarbetas angående psykologisk-pedagogiska forsknings- och utbildningsinstitut samt granskning och överarbetning ske av redan föreliggande förslag till sådana institut såväl med hänsyn till den psykologiska grundforskningens som även den praktiskt inriktade målforskningens behov samt institutionsförhållandena på detta område i USA och utlandet för övrigt därvid särskilt uppmärksammas.

Slutligen borde en samordning av utbildningsformerna med hänsyn till de psykologiska och pedagogiska vetenskapernas praktiska tillämpning i samhällslivet med avseende på skolornas, industriens, arbetsförmedlingens och social- och hälsovårdens behov av kvalificerade psykologer och psykologiska assistenter övervägas samt önskvärldheten av kontakt med närgränsande medicinska och sociala vetenskaper (i främsta rummet psykiatri, barnpsykiatri, pediatrik och sociologi med samhällslära) beaktas.

I *motionen II: 270* har till stöd för den föreslagna medelsanvisningen till utbildningskurser för skolpsykologer anförts bland annat följande.

Den skolpsykologiska rådgivningen är i Sverige mycket försummad, och vi sakna ännu en lämplig utbildningsform på detta område. Såväl i Danmark som i Norge har denna för skolväsendet vitala fråga redan passerat experimentstadiet och kunnat lösas i praktiken. I vårt land ha representanterna för psykologi och pedagogik vid universitet och högskolor till 1946 års skolkommision överlämnat ett förslag till 38 veckors utbildning av lärare med minst två betyg i ämnet pedagogik och hemställt att detta förslag efter slutförd utredning måtte förverkligas från och med höstterminen 1948 vid Stockholms och Göteborgs högskolor. Man har då tänkt sig ett deltagarantal, motsvarande cirka 20 elever vid vardera högskolan. Skolkommisionen har i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställt, att kostnader för denna utbildning måtte upptagas i statsverkspropositionen under åttonde huvudtitelns anslagsäskanden, men detta har ännu icke föranlett någon åtgärd. I propositionsförteckningen för i år saknar man uppgift om att förslag är att vänta.

I nuvarande budgetläge måste självfallet strängaste sparsamhet iakttagas. Med hänsyn härtill har ett kostnadsförslag upprättats, vilket bifogats motionen.

Utskottet.

Med anledning av motionerna I: 160 och II: 288 samt II: 188 får utskottet erinra därom, att frågan om utredning angående inrättandet av ett universitet i Norrland genom motionsvis gjorda yrkanden blev föremål för prövning av 1946 års riksdag. Riksdagens statsutskott, som i ärendet inhämtade yttranden från kanslern för rikets universitet, 1945 års universitetsberedning och naturvetenskapliga forskningskommittén, hemställde på anförda skäl att de då föreliggande motionerna i ämnet icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda (utlåtande nr 248). Riksdagen beslöt i enlighet med vad utskottet sålunda hemställt. Då ifrågavarande spörsmål alltså så nyligen som år 1946 prövats av riksdagen och enligt utskottets uppfattning inga nya bärande skäl i ovannämnda motioner I: 160 och II: 288 samt II: 188 förebragts, som kunna föranleda till ett annat ståndpunktstagande till frågan än den då intagna, har utskottet — under hänvisning jämväl till den år 1946 verkställda utredningen i ärendet — funnit sig böra avstyrka bifall till nyssnämnda motioner. I detta sammanhang vill utskottet framhålla, att den väsentliga upprustning av universitets- och högskoleorganisationen, som beslutats under de två senaste åren bland annat även innebär ökade utbildningsmöjligheter för den norrländska ungdom, som ägnar sig åt akademiska studier. Förslag om ytterligare upprustning av nämnda organisation har även i olika sammanhang förelagts innevarande års riksdag.

Vidkommande det i motionerna I: 162 och II: 266 framställda yrkandet får utskottet meddela, att enligt vad utskottet har sig bekant en av professorn i psykologi och pedagogik vid Göteborgs högskola John Elmgren uppgjord och till ecklesiastikdepartementet ingiven promemoria rörande psykologiens och pedagogikens ställning vid universitet och högskolor m. m. remitterats för yttrande till universitetsberedningen. Beredningen har för närvarande de i promemorian berörda frågorna under omprövning. Med hänsyn till att spörsmålet om psykologiens och pedagogikens ställning och behov sålunda redan är föremål för utredning saknas enligt utskottets mening anledning för riksdagen att biträda motionärernas förslag. Motionerna torde alltså icke böra till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Den i motionen II: 270 omförmälda framställningen, över vilken skolöverstyrelsen numera avgivit utlåtande, är för närvarande föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Utskottet har med hänsyn härtill icke funnit skäl föreligga att utan förslag i ämnet från Kungl. Maj:ts sida tillstyrka anvisande i enlighet med motionärens förslag av medel för nästa budgetår till anordnande av kurser för skolpsykologer. Utskottet avstyrker alltså bifall till ifrågavarande motion.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

- a) att motionerna I: 160 och II: 288 samt II: 188 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

b) att motionerna I: 162 och II: 266 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

c) att motionen II: 270 icke må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 25 maj 1948.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Pauli, Larsson, Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Andrén, Heiding, fröken Andersson, herrar Rosenberg, Ivar Persson och Ohlon; samt

från a n d r a kammaren: herrar Eriksson i Stockholm, Svensson i Grönvik, Malmborg i Skövde, Falla, Andersson i Malmö, Rubbestad, Wallentheim, fru Alvé, herrar Åkerström, Hoppe, Sefve och Thapper.

Reservationer:

1) av herr Andrén;

2) vid punkten 5:o) under avdelning IV (Lunds universitet: Avlöningar) av herrar Pauli, Andrén, fröken Andersson, herrar Ohlon, Andersson i Malmö, Hoppe och Sefve, vilka ansett, att utskottet i anledning av motionerna I: 286 och II: 450 bort föreslå inrättande av en extra ordinarie kanslibiträdesbefattning och att därför

dels den del av utskottets yttrande å s. 20, som börjar med orden »Utskottet har» och slutar med »II: 450» bort erhålla följande lydelse:

»Med hänsyn till att professuren i obstetrik och gynekologi vid Lunds universitet, förenad med överläkartzjänst vid allmänna sjukhuset i Malmö, blivit tillsatt med ordinarie innehavare från och med den 1 juli 1948 har utskottet funnit skäligt, att biträdeshjälp ställes till denne professors förfogande. Utskottet får därför i anledning av motionerna I: 286 och II: 450 förorda, att en kanslibiträdesbefattning i lönegraden Ce 11 inrättas redan från och med nästa budgetår. I övrigt har utskottet icke funnit sig böra biträda det i motionerna framställda yrkandet.

Anslagsposten 4 till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal i delstaten II för Lunds universitet bör på grund av vad utskottet här ovan förordat höjas med i runt tal 5 100 kronor eller från 604 000 kronor till 609 100

kronor och anslagsposten 5 till rörligt tillägg i samma delstat med i runt tal 600 kronor eller från 120 021 kronor till 120 621 kronor.»

dels ock utskottets hemställan bort erhålla följande lydelse:

»att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 286 och II: 450 samt med avslag å motionerna I: 287 och II: 451

1. bemyndiga Kungl. Maj:t — — — 1948 anført;
2. besluta, att — — — följande lydelse:

A v l ö n i n g s s t a t .

 II. Vissa tjänstemän vid universitetets samlingar
 och inrättningar m. m.

4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	kronor 609 100
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 120 621
	Summa kronor 1 305 261;

Sammandrag.

I. Professorer och lärare m. fl.	kronor 3 167 800
II. Vissa tjänstemän vid universitetets samlingar och inrättningar m. m. ..	» 1 305 261
	Summa kronor 4 473 061;

Särskilda uppbördsmedel:

-----	kronor 5 761
	Nettoutgift kronor 4 467 300;

3. bemyndiga Kungl. Maj:t — — — departementschefen anført;

4. till *Lunds universitet: Avlöningar* för budgetåret 1948/49 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 4 467 300 kronor.»

3) vid avdelning V (Vissa motioner) av herr *Åkerström* beträffande frågan om inrättande av ett universitet i Norrland.